

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta/rigorozantky:	Mgr. Zdeněk Neužil
Téma práce:	Alternativní tresty jako instituty trestního práva v České republice, jejich význam a využití v praxi
Rozsah práce:	379891 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	2. 10. 2023 (elektronická verze)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Alternativní trestání je stále velmi aktuálním a odbornou veřejností diskutovaným tématem, a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že v posledních letech dochází v oblasti trestání k zásadním (nejen) judikatorním posunům. Ostatně i nauka se stále více odklání od standardního pojetí trestu odnětí svobody jakožto trestu primárního, ale již poměrně ustáleně tenduje k chápání jeho ukládání na principu v podstatě ultima ratio, kde není rozumně jiný trest možné uložit. Proto má stále velký význam se v pracích věnovat tématu alternativních trestů, jejichž význam je na vzestupu.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma náročností odpovídá nárokům kladeným na rigorózní práci, přičemž jsou nutné hlubší znalosti zejména obecné části trestního práva hmotného.

3. Formální a systematické členění práce

Struktura práce je členěna do šesti kapitol, z nichž první je teoretická úvodní část, následuje definice a účel alternativních trestů, detailní rozbor jednotlivých alternativních trestů, statistika jejich užívání, srovnání s norským trestním systémem a kritické zhodnocení s návrhy na optimalizaci. Autor navazuje na svou předchozí diplomovou práci, která byla zaměřena na téma narovnání v trestním řízení.

4. Vyjádření k práci

Rigorózní práce se soustředí na téma alternativních trestů v trestním právu. V kontextu rostoucího zájmu o tresty, které nesouvisejí s odnětím svobody, analyzuje práce alternativní tresty jako náhradu nepodmíněného trestu odnětí svobody, zdůrazňuje jejich výhody a aplikaci v praxi. Zvláštní pozornost je věnována Norsku, které je známo svým propracovaným trestním systémem a dlouhodobými pozitivními výsledky v oblasti alternativních trestů.

Předně chválím práci s daty, předností práce je v tomto smyslu i využití grafů a tabulek, které napomáhají čtenáři v rychlé orientaci.

Oponent také chválí snahu rigorozanta o zaujímání vlastních názorů a postojů, byť ne vždy jsou dostatečně srozumitelně vysvětleny. Například mi z práce není jasné, jak rigorozant smýšlí o jím identifikovaném předpokladu účinnosti alternativního trestu v podobě souhlasu pachatele s jeho uložením. Vyplývá z toho, že zastává názor, že bez souhlasu pachatele nemá být ukládán, případně že bude apriori neúčinný, o co takový případný názor rigorozant opírá? Obdobně ne zcela konzistentně vypadají názory rigorozanta stran hodnocení platné právní úpravy a praxe. Pokud na jedné straně hodnotí aplikační praxi stran alternativních trestů jako „dostatečnou“ a jejich právní úpravu za „kvalitativně i kvantitativně dobrou“, není mně srozumitelné, proč rigorozant apeluje na správné vedení osvěty (bez bližší identifikace obsahu této správnosti) a změnám ve vzdělávání trestního práva na právnických fakultách. Bohužel bez konkrétních návrhů a doporučení pak tyto hodnotící části práce, které považuji za stěžejní pro ukázání schopnosti rigorozanta činit vlastní právní interpretace a zastávat vlastní odůvodněné názory, působí poněkud generickým a

nicneříkajícím dojmem bez velké přidané hodnoty pro čtenáře, což je škoda. Absence vlastních odůvodněných názorů či interpretací autora je pak příznačná pro celý text práce, na druhou stranu se rigoroznat místy snaží vlastní postoje prezentovat (byť je dostatečně neodůvodňuje/nevysvětluje).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Práce si klade za cíl poskytnout ucelený pohled na právní úpravu alternativních trestů, a to zvláště s důrazem na detailní analýzu hmotněprávní úpravy jednotlivých alternativních trestů a její kritické zhodnocení. Tento cíl byl se shora uvedenými výhradami splněn (výhrady směřují do podle oponenta mnohdy nedostatečného odůvodnění kritického zhodnocení hmotněprávní úpravy).
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Stav kontroly na plagiáty vykázal maximální podpobnost 14 % a kontrola Turnitin celkové procento podobnosti 28 %. Kontrola tedy vykazuje parametry běžné u tohoto typu prací, přičemž namátkovou kontrolou bylo zjištěno, že se shoda je (jak bývá standardem) identifikována v pasážích, kde se citují právní předpisy, judikatura nebo literatura, na kterou je řádně odkazováno.
Logická stavba práce	Práce je logicky vystavěna, struktura je nadstandardně přehledná a rigorozant vhodně zvolil tříúrovňovou strukturu nadpisů.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce pracuje s dostatečným množstvím zdrojů, pracuje s tuzemskými zdroji i zdroji zahraničními, v jejich případě však jen se základními zdroji a vzhledem k zvolení částečně též komparativní metody by bylo možné očekávat práci s větším množstvím zahraničních zdrojů. Citace oponent považuje za standardní.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy je vzhledem k tématu práce dostatečná, mám výhrady pouze k hloubce odůvodňování vlastních názorů či interpretací rigorozanta.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafy a tabulky jsou součástí práce, což v tomto případě velmi kvitují. Úprava textu je standardní.
Jazyková a stylistická úroveň	Čtivost textu oponent považuje za přednost práce. Práce dle oponenta nevykazuje zjevné překlepy ani gramatické chyby.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Co by mělo být konkrétním obsahem Vámi navrhované osvěty (s. 166 práce)?

Co podle Vašeho názoru brání většímu využívání trestu domácího vězení? Lze něco konkrétního udělat pro odstranění těchto případných překážek využívání tohoto druhu trestu?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě.
---	------------------------

V Praze dne 12. 11. 2023

JUDr. Martin Richter, Ph.D.